

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

Mål nr

meddelad i Stockholm den 11 februari 2005

T 2231-03

KLAGANDE

VJ

Ombud: advokaten CL

MOTPART

Riksgäldskontoret

Ombud: advokaten MH och advokaten T W

SAKEN

Fordran på grund av borgen

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sverige, avd. 3, dom den 6 maj 2003 i mål T 2730-02

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

VJ förpliktas ersätta staten för rättegångskostnader i Högsta domstolen med tvåhundra-nittiofemtusen (295.000) kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

VJ har yrkat att käromålet ogillas samt att staten förpliktas ersätta honom för hans rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten.

Staten har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Statens anspråk mot VJ grundar sig på dennes borgensåtagande till säkerhet för statens regressfordringar på Skärhamns Oljetransporter AB (SKOT) och AB Olje-Energi. I Högsta domstolen har VJ i första hand invänt att fordringarna på huvudgäldenärerna SKOT och AB Olje-Energi har upphört i och med att dessa bolags konkurser avslutats med underskott och bolagen upplösts samt att fordran på grund av borgen därmed har bortfallit. I andra hand har VJ gjort gällande att fordringarna på huvudgäldenärerna har preskriberats och att den fordran som grundar sig på hans borgensåtagande har blivit föremål för accessorisk preskription.

De av VJ i Högsta domstolen åberopade grunderna för bestridandet av betalningsansvar har båda sitt ursprung i den allmänna principen att borgensförbindelsen är accessorisk till huvudförpliktelsen. Den principen har emellertid i lag försetts med vissa undantag. Exempelvis påverkas inte en borgenärs rätt gentemot borgensmannen av att ackord fastställs eller av att gäldenären beviljas skuldsaner-
ring; se 12 kap. 22 § konkurslagen, 3 kap. 9 § lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion och 26 § skuldsaneringslagen (1994:334). Borgensmannen ansvarar i dessa fall med sitt ursprungliga åtagande även om gäldenären helt eller delvis

befrias från ansvar för skulden, och situationen blir densamma som om gäldenären inte hade kunnat betala.

Av borgensansvarets accessoriska natur följer således inte generellt att en fordran som inte längre kan göras gällande mot huvudgäldenären inte heller kan grunda ett krav mot borgensmannen. Situationen i målet liknar dem som har föranlett de nyss nämnda lagbestämmelserna. I själva verket måste ett typfall för situationer där borgensansvaret aktualiseras vara det där huvudgäldenären har gått i konkurs och därigenom har visat sig vara oförmögen att göra rätt för sig. Om huvudgäldenären är ett aktiebolag och enligt bolagsrättsliga regler upphör efter konkursens avslutande, bör det då inte inverka på borgensansvaret (jfr äldre rättstillämpning i fråga om enkel borgen, som förutsatte att borgensansvaret kunde göras gällande efter det att huvudgäldenärens konkurs hade avslutats, se NJA 1990 s. 245).

Av det anförda följer att det inte kan anses att statens på VJs borgensförbindelse grundade fordran bortfallit på sätt som påståtts i första hand.

Frågan blir då om – som VJ har påstått i andra hand – hans borgensansvar har upphört till följd av regeln i 8 § andra stycket preskriptionslagen (1981:130) om accessorisk preskription. Innebörden av regeln är att när preskription inträtt för huvudfordringen, vilket i normalfallet beror på att borgenären försummat att vidta preskriptionsavbrott, huvudgäldenären skall vara skyddad även mot regresskrav från borgensmannen. Borgenärens krav mot borgensmannen preskriberas därför samtidigt med kravet mot huvudgäldenären, även om tiden för preskription av borgensåtagandet inte har löpt ut. Syftet med bestämmelsen är alltså att huvudgäldenären skall skyddas från att reglerna om preskription kringgås, låt vara att följderna blir att borgensmannen undkommer sitt åtagande.

Statens regressfordringar på SKOT och AB Olje-Energi uppkom genom att de av staten lämnade kreditgarantierna togs i anspråk för bolagens skulder till låneinstituten. Regressfordringarna bevakades i bolagens konkurser och gav viss utdelning. De krav staten nu riktar mot VJ i egenskap av underborgensman avser de delar av regressfordringarna som kvarstår oreglerade efter konkurserna.

Regressfordringarna är att se som huvudfordringar i förhållande till den av VJ ställda borgen. Situationen kan därför i och för sig sägas vara omfattad av bestämmelsen i 8 § andra stycket preskriptionslagen. Det får emellertid anses uppenbart att regeln inte är avsedd för det fallet att huvudgäldenären är ett upplöst bolag som inte kan bli föremål för krav eller andra preskriptionsavbrytande åtgärder i normal ordning. Regelns syfte gör sig då inte gällande, och att betrakta den som tillämplig även i detta speciella fall skulle leda till svårlösta praktiska komplikationer och påtagliga risker för rättsförluster (jfr bl.a. Isgren m.fl. i SvJT 2004 s. 925 ff.). De skäl som talar emot sådan tillämpning av den berörda regeln om accessorisk preskription är så starka att denna, trots sin generella avfattning, inte bör anses tillämplig i fall då huvudgäldenären är ett aktiebolag och aktiebolaget blivit upplöst innan fordringen preskriberats mot bolaget.

I förevarande fall var huvudfordringarna inte preskriberade när bolagen upplöstes. I Högsta domstolen har inte påståtts att betalningsansvar för statens fordran på grund av VJs borgen skulle ha upphört på annan grund. VJs överklagande kan således inte vinna bifall.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Victor, Blomstrand, Dahllöf och Nyström (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Ihrfelt